

In dit artikel brengt de auteur de belangrijkste, met een aantal sprekende voorbeelden geïllustreerde, conclusies van haar eindverhandeling, die met onderstaande titel gemaakt werd in de Fac. Soc. Wet., Dep. Com. Wet., K.U.Leuven, september 1983, 219 p., promotor Dr. W. Van der biesen.

het beeld van België in de nederlandse opinieweekbladers

een inhoudsanalyse van zes nederlandse opinieweekbladen

BIBLIOTHEEK I.E.S.P.
FAC. SOCIALE WET.
Van Evenstr. 2 B
3000 LEUVEN

gemma smeets

1. Doel van de studie

Ruim 100 jaar geleden noemde de Franse dichter Baudelaire de Belgen "een volk dat als zodanig helemaal geen volk vormt, een creatie van de diplomatie". Het Nederlandse volk dacht er net zo over. Het heeft de Belgische Revolutie aanvankelijk slechts moeilijk kunnen verkroppen. Die toonde nl. op pijnlijke wijze aan hoe zwak de Nederlandse positie was geworden binnen het Europese politieke bestel. Nederland bleef zichzelf beschouwen als de superieure natie en bezag haar kersverse zuiderburen als een volk zonder nationaal karakter.

Deze studie poogt na te gaan of de Nederlandse visie op België nog even sceptisch is als toen. De rijk geschakeerde Nederlandse opinieweekbladers leek een goede graadmeter voor het imago de Belgische bevolking in Nederland nu.

2. Welke opinieweekbladen?

Om de representativiteit van het onderzoek te waarborgen werden de zes belangrijkste Nederlandse opinieweekbladen bij het onderzoek betrokken. Het gaat om Elseviers Magazine (EM), Elseviers Weekblad (EW), Vrij Nederland (VN), Haagse Post (HP), De Tijd en de Groene Amsterdammer (afgekort als De Groene of GA). De bladen zullen in het vervolg met hun afkortingen worden aangegeven. Zij vertegenwoordigen een waaier

van verschillende strekkingen, hoewel de progressieve overheerst. EM is het meest rechts te situeren. Het is het enige blad dat een zekere partijgebondenheid vertoont, nl. met de conservatief-liberale VVD. EW is liberaal getint en onafhankelijk. De Tijd is een katholiek weekblad dat een open christendom voorstaat. De meeste artikelen hebben een gematigd-progressieve tendens. HP noemt zichzelf 'links en toch lekker'. In de artikelen staat de sfeerbeschrijving voorop; de feiten komen niet op de eerste plaats. VN is progressief, kritisch en vooral bekend om haar staaltjes van research-journalistiek. Aan de opsporing van feiten wordt groter belang gehecht dan aan de passieve becommentariëring van reeds bekende gegevens. De Groene is een uitgesproken links opinieweekblad, dat de dingen op zich af laat komen en er zich dan een oordeel van vormt. Het blad heeft een analytische, ietwat moraliserende aanpak en een grote belangstelling voor Derde Wereld en cultuur.

Voor al deze opiniebladen geldt, dat hun publiek voornamelijk afkomstig is uit de hoogste opleidings-, beroeps- en welstandsklassen.

Teneinde tot zeer betrouwbare resultaten te komen worden *alle artikelen over België gedurende de jaren 1979, 1980 en 1981* geanalyseerd. Als analyse-eenheid gelden zowel de aantallen artikelen als de oppervlakte in cm^2 . De oppervlakte omvat zowel tekst als illustraties. Zij is een belangrijke indicator voor de belangstelling van de redactie en zal in dit bestek ook het meest gehanteerd worden.

3. Hoeveel schrijft men over België?

Om te beginnen berekenen we het aantal vierkante centimeter dat elk blad aan België besteedt. VN scoort hier het hoogst met $69.402 cm^2$ oftewel 24,83 % van de totale aan België bestede oppervlakte gedurende de drie onderzoeksjaren, door de zes betrokken bladen. Deze cijfers krijgen echter pas betekenis, indien de aan België bestede oppervlakte wordt vergeleken met de totale redactionele oppervlakte. Nu blijkt het blad dat in relatieve termen de meeste belangstelling voor België opbrengt *De Tijd* te zijn. Dit blad besteedt 1,41 % aan haar redactionele oppervlakte aan Belgische aangelegenheden. Daaronder volgt HP, met 1,17 % en hekkesluiser is De Groene met 0,73 % (zie tabel 1).

Gemiddeld besteedt de Nederlandse opinieweekbladers 0,96 % van haar totale oppervlakte aan de zuiderbuur. Hoewel wij geen cijfers hebben van de manier waarop deze weekbladen de rest van hun bladzijden vullen, zouden we willen stellen dat 0,96 % voor België behoorlijk *weinig* is. Men moet nl. rekening houden met het gegeven dat het om een buurland gaat en dat 60 % van de bevolking van dat buurland, nl. de Vlamingen, cultureel en taaltechnisch dichter bij Nederland staan dan welke bevolkingsgroep ook. Het resultaat dat *De Tijd* scoort hangt waarschijnlijk samen met haar katholieke identiteit, maar vooral ook met het feit dat dit blad vrij nauwgezet de belangrijkste literaire ontwikkelingen in Vlaanderen volgt (cf. infra).

De thema's werden verdeeld over 17 sub-categorieën (zie tabel 2)

Over 'literatuur en strips' wordt verreweg het meest geschreven. Ook belangrijk zijn 'binnenlandse politiek' en 'cultuur'. Wat de opinieweekbladen afzonderlijk aangaat, benadert EM België vooral omwille van haar Vlaamse literatuur en de andere vormen van cultuur. Het blad kiest voor veilige terreinen. EW vormt voor deze aanpak een groter tegendeel dan welk ander blad ook. Aan culturele zaken heeft EW geen boodschap, maar aan politieke en sociaal-economische des te meer. De belangrijkste politieke ontwikkelingen worden door dit blad als enige vrijwel op de voet gevolgd. VN hangt graag een totaalbeeld van België op. Verder heeft de redactie een voorkeur voor 'binnenlandse politiek' en 'literatuur en strips'. HP heeft de onderwerpen 'criminaliteit en rechtspraak' en 'pers' h... in haar vaandel staan. Voor politiek economische aangelegenheden ruimt het blad, in tegenstelling tot alle andere, weinig plaats in. De Tijd vindt de Belgische literatuur het belangrijkste, De Groene 'cultuur'. Verdelen we het universum in vier grote hoofd-domeinen, nl. 'politiek', 'sociaal-economisch', 'cultuur', en 'overige' (d.w.z. alle bijdragen die niet bij de eerste drie categorieën onder te brengen zijn), dan blijkt het volgende: Van de totale oppervlakte aan België besteed gaat het grootste gedeelte naar 'cultuur' (dit is inclusief 'literatuur en strips'), nl. 36,4 %, Voor alle politieke aangelegenheden wordt 30,9 % van de totaaloppervlakte ingeruimd. Verder gaat 7,6 % oppervlakte naar sociaal-economische onderwerpen en 25,1 % naar overige onderwerpen. Bij De Tijd krijgt de culturele sector maar liefst 55,9 % ruit aandeel.

5. De houdingsanalyse

Nu wij weten naar welke gebieden welke mate van belangstelling van de weekbladredacties uitgaat, is het de bedoeling om de *houding* van de weekbladredacties ten aanzien van de onderwerpen die zij behandelen, te achterhalen. Hiertoe stelden wij een *vijfpuntenschaal* op, die de waarderungen 'negatief', 'licht negatief', 'neutraal', 'licht positief' en 'positief' omvat. Elk van de artikelen kreeg één van deze vijf coderingen. Hoe komen de artikelen nu aan hun co-

	aantal art.		aan België bestede oppervlakte (cm ²)	aan België bestede oppervlakte in verhouding tot totale redactionele opp.
	absoluut	%	%	%
EM	52	26,8	19,92	0,83
EW	27	13,9	11,42	0,79
VN	38	19,6	24,83	0,86
HP	26	13,4	17,46	1,17
TIJD	28	14,4	16,38	1,41
GROENE	23	11,9	9,99	0,76
	194	100,0	100,00	

Subcategorie	cm ²	%	Coëf.	Rang
1. Binnenlandse politiek	35.207	12,60	7,64	2
2. Kabinetsformaties...	11.446	4,09	2,48	9
3. Econ., fin., monet. materies	9.741	3,49	2,12	10
4. Communautaire aangelegenh.	16.168	5,78	3,50	5
5. Sociale problemen	11.572	4,14	2,51	8
6. Algemene Belg. situatie	20.770	7,43	4,50	4
7. Leger, rijkszwacht, politie	8.832	3,16	1,92	11
8. Criminaliteit, rechtspraak	13.249	4,74	2,87	7
9. Milieu, kernenergiebeleid	8.080	2,89	1,75	12
10. Kerk, religie	4.986	1,78	1,08	16
11. Pers	7.448	2,66	1,61	13
12. Schandalen	6.600	2,36	1,43	14
13. Geschiedenis	4.621	1,65	1,00	17
14. Literatuur, strips	72.031	25,77	15,62	1
15. Cultuur	29.632	10,60	6,42	3
16. Sport	5.144	1,84	1,12	15
17. Allerlei	13.993	5,02	3,04	6
Totaal	279.520	100,00		

NB. Deze lijst bevat een aantal categorieën, die eigenlijk onder de noemer 'binnenlandse politiek' zouden moeten vallen. Zij zijn eruit gelicht vanwege hun 'typisch Belgisch' karakter.

De subcategorie 'cultuur' omvat alle culturele aangelegenheden, behalve literatuur en strips.

4. Welke thema's genieten de voorkeur?

Voor we overgaan tot de indeling van het universum in thema's constateren wij dat bijna 50 % van de Belgische artikelen aan Vlaanderen wordt besteed en 41% aan België als geheel; zodat voor Wallonië en Brussel samen nog maar amper 10% overblijft. Lichten we in dit verband

de politieke, sociale en economische artikelen enerzijds eruit en de culturele artikelen anderzijds, dan blijkt dat politiek, sociaal en economisch de aandacht van de Nederlandse opinieweekbladpers vooral uitgaat naar het land in zijn geheel. Daarentegen richt bijna 90% van de culturele bijdragen zich uitsluitend op Vlaanderen

dering? Om te beginnen is de *totaalindruk* bepalend. Artikelen worden als 'negatief' bestempeld, indien er sprake is van een verbale aanval op bepaalde Belgische instellingen, groeperingen of op België als geheel. Hierbij moet duidelijk sprake zijn van afkeurend woordgebruik. In het hele artikel, of in bepaalde gedeelten ervan, is een neerbuigende toon aanwezig. 'Positief' zijn bijdragen die België als geheel ofwel bepaalde facetten uit de Belgische maatschappij goedkeurend benaderen. De scribent laat zich dus gunstig uit over hetgeen hij beschrijft. Neutraal zijn dan bijdragen die ofwel geen waardeoordeel bevatten, ofwel evenveel positieve als negatieve onderdelen. Licht positief/negatief zijn artikelen waarin slechts één of enkele dingen positief resp. negatief worden beschreven, ofwel artikelen die iets meer positieve dan negatieve, resp. iets meer negatieve dan positieve elementen bevatten.

Belangrijk is vooral, dat de coderingen worden toegepast op waardeoordelen over de Belgische maatschappij, of belangrijke gedeelten daarvan, en niet op privépersonen of producten hiervan. (Een stuk dat een boek van Hugo Claus afkraakt, maar zich enkel tot dit boek of de auteur ervan beperkt, krijgt een neutrale beoordeling).

Hoewel een aantal titels al veel zeggen over de strekking van het stuk, worden de artikelen toch steeds in hun totaliteit beoordeeld. Enkele voorbeelden van sprekende titels:

1. Negatieve:

- Record-gemodder in België (EM)
- België opnieuw wanhopig naar de stembus (EM)
- Dit land moet een infarct krijgen (EW)
- Een ziekte die al 150 jaar aansleept (VN)
- Afzien in Vlaanderen (HP)
- 'Haalt België 1984? Als er geen woorden meer vallen, vallen er doden' (Hugo Camps, De Tijd)

2. Positieve:

- Een land om aan het hart te drukken (EM)
 - 3 kussen van Boontje (EM)
- In dit bestek willen we ons beperken tot de wijze waarop de redactionele *oppervlakte*, die aan België is besteed, verdeeld is over de vijf waarderingscategorieën:

Tabel 3

De totale oppervlakte per waarderingscategorie in cm².

Tussen haakjes in percentages de aantallen artikelen per waarderingscategorie.

1) 5-puntenschaal

Waardering	aantal cm ²	%	Coëf.
Negatief	61.755	22,09 (19,07)	16,73
Licht negatief	93.875	33,59 (34,02)	25,45
Neutraal	88.996	31,84 (30,93)	24,12
Licht positief	31.196	11,16 (14,43)	8,45
Positief	3.700	1,32 (1,55)	1,00
Totaal	279.520	100,00 (100,00)	

Samengevat is 55,7 % van de aan België bestede oppervlakte *negatief*, 31,8 % neutraal en slechts 12,5 % positief. Wel is het zo, dat 61 % van het negatieve gedeelte *licht negatief* is maar ook is 91,9 % van het positieve gedeelte licht positief.

Al met al gaat België behoorlijk af in de ogen van het lezerspubliek van deze Nederlandse bladen.

Welke bladen zijn dan verantwoordelijk voor dit slechte Belgische imago?

In termen van oppervlakte bijt *EW* de spits af en komt tot 86 % *negatieve* oppervlakte (vanaf nu hanteren we een driepuntenschaal, dus 'negatieve' betekent 'negatief' en 'licht negatief' samen).

VN volgt met zo'n 75 % (zie grafiek 1). De minst harde houding ten aanzien van België wordt aangenomen door *De Tijd* en *EW* (resp. 31 en 33 %).

Bovendien blijkt dat men België het liefst de grond inboort als het om de maatschappelijk meest relevante punten gaat, nl. de politieke en sociaal-economische (zie grafiek 2).

De culturele sector komt er minder slecht vanaf, hier komen nl. vooral neutrale artikelen voor (41,63 % van de oppervlakte). Dit is echter juist de sector, waarvan de artikelen vaak slechts een klein maatschappelijk vlak beslaan, in tegenstelling tot de politieke en sociaal-economische.

De subcategorieën die de meeste negatieve oppervlakte krijgen zijn: 'leger, rijkswacht, politie' (100 % negatieve artikelen), 'schandalen' (100 %), 'kabinetscrises, -formaties en verkiezingen' (93,6 %), 'economisch, financieel, monetair' (86,1%) en 'communautair' (86,0 %).

6. Stilistische analyse

Tenslotte wordt er dieper ingegaan op de concrete inhoud van de bijdragen. Eerst in het algemeen en daarna per deelthema wordt aangegeven op welke manier België zo ongeveer in de Nederlandse opinieweekbladen wordt afgeschilderd. Elk deel wordt geïllustreerd met enkele citaten. Het gaat om citaten die ons inziens een bijdrage leveren tot de beeldvorming over België bij de meeste lezers. Het vinden van negatief gekleurde citaten was geen enkel probleem: er waren er honderden. Vele malen schaarser waren de duidelijk positief gekleurde citaten. We kunnen er daarom alleen enkele aanhalen in het hoofdstuk 'algemeen' en in het hoofdstuk 'literatuur & strips'. Dit geeft nog maar eens aan, hoezeer er in de Nederlandse opinieweekbladen met de Belgen de vloer wordt aangeveegd.

1. Algemeen

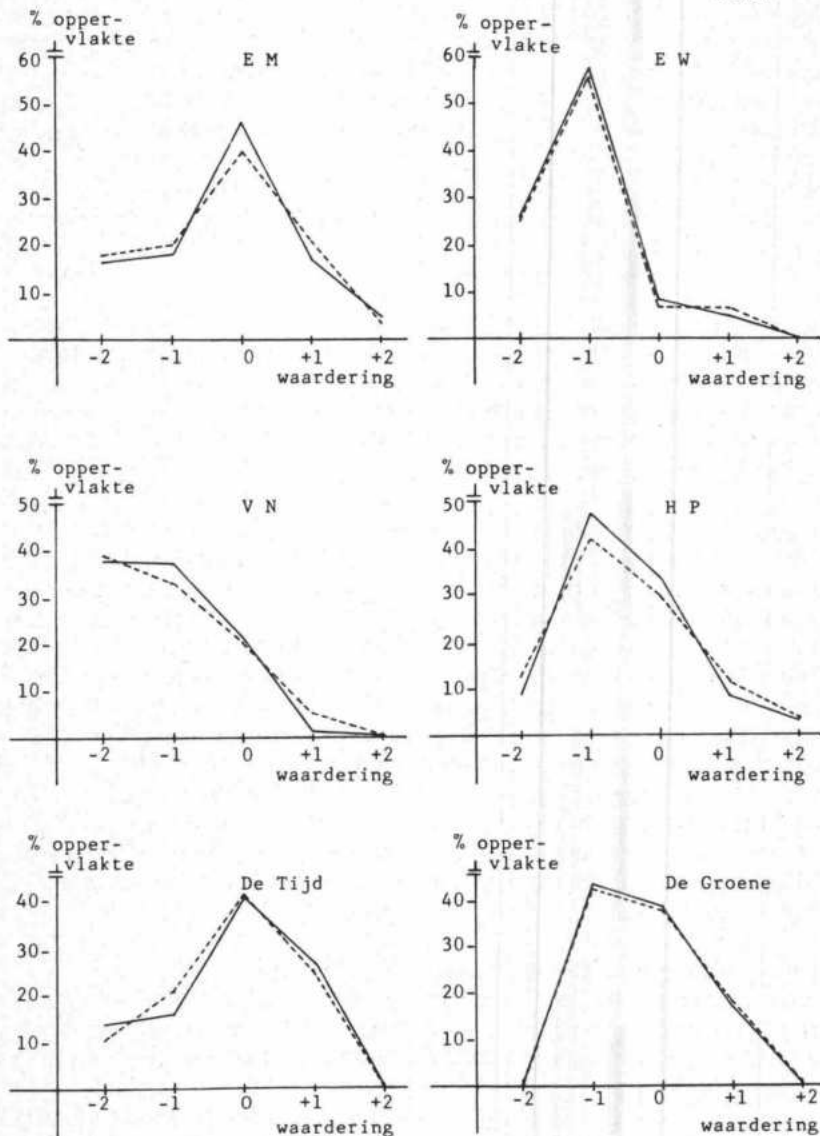
België als geheel komt er slecht vanaf, behalve wat de vrolijkheid, het rustige leven en de eet- en drinkcultuur betreft. Enkele citaten:

- Het onbestaande België werd 150 jaar geleden bedacht als grap van grootmachten. Een zwevende nier van Nederland werd gekoppeld aan een afgedankte slof van Marianne (VN, 7.6.80)
- De bureaucratie is waanzinnig geworden. De samenleving is één jungle. (EM, 4.4.81)
- België is een curiosum, een onding, iets onvoorstelbaars (Tijd, 30.5.80)
- Een woud van verworven deelrechten posities, onaantastbaarheden, heiligenhuisjes en profitariaten (VN, 7.6.80)
- De Belg is niet mooi. Hij is een commercant, slimmerik, geldcoyote; een brave maar beroerde klootzak; een Nederlander met mondschimmel; een Fransman met een voze bovenkamer.

Grafiek 1

De waardering der berichten per weekblad in cm^2 , uitgedrukt in percentages.

aantal berichten oppervlakte/ cm^2

CVP-staat, de verzuiling, de participatie, Tindemans.

- Er is geen tweede kamer meer. De zogeheten parlementariërs hebben allen bijbanen. Slechts enkelen volgen de leiders nog kritisch. Het is mis met de parlementaire democratie (cf. Italië) (EW, 6.6.81)
- "Dolgedraaide politieke leiders brengen het land steeds dichter bij de rand van de afgrond. Doffe ellende van 'le mal belge'. Je zou in dit land culturessimist worden. Door de verdwazing van de 'Khomeini's' is het land in onbeheer gestort. De politieke leiders zijn dit nijvere volk van brave mensen niet waardig en hun morele schuld zou wel eens onherstelbaar kunnen zijn." (Hugo Camps in De Tijd, 23.3.79)
- De almachtige CVP is het summum van arrogantie (VN, 7.6.80)

3. Schandalen

Men heeft geen goed woord over voor corruptie, de omkoperij en de extreemrechtse banden van de Franstalige christendemocratie.

4. Communautaire aangelegenheden

Andermaal blijkt de politiek in België een weinig hoogstaand bedrijf te zijn. De scherpe strijd tussen Walen en Vlamingen gaat gepaard met kleinzieligheid en koppigheid. De Tijd, EW en VN staan eerder aan de Vlaamse kant, terwijl de andere bladen hierin niet duidelijk stelling nemen.

- In een Brussels café kan de eerste de beste kloothark van een franskiljonse ober weigeren je te woord te staan. Wonen in Brussel maakt je schizofreen. (VN, 7.6.80)
- De Voerstreek is het decor van 'n platelandsguerilla; België's eigen Ulster. Belgischer dan in de Voer kan het ni Koop je La Meuse, dan ben je een verdoemde franskiljoen, koop je Het Laatste Nieuws, dan ben je een fascistische flamingant (EM, 6.10.79)

5. Economische, financiële, monetaire materies

België wordt onbetwistbaar en constant gedurende de drie onderzoeksjaren aangeduid als het economisch ziekste land van Europa. De oorzaken worden in verschillende richtingen gezocht, zoals enerzijds in de holdings en het falend kapitalisme en anderzijds in de hoge overheidsuitgaven, het kwistige loonindexstelsel en de kapitaalvlucht. Specifiek

Schudt na zijn dertigste z'n spaarpot leeg voor een bouwsel dat hij huis noemt: een stenen litteken in het lijf van moeder natuur. Als hij het achterste van zijn tong laat zien, is het om vast en liquide voedsel door te laten, in geruststellende hoeveelheden. (VN, 7.6.80)

- Het Vlaamse volk is één grove, brutale bende halfidioten, (...) uitgebuit en uitgeknepen, bang, benard, dierlijk." (Cyriel Buysse in VN, 5.1.80)

- "De Belgische keuken is samen met de Franse de beste ter wereld. Het gastrijke volkje ziet eten als een feest en

een optimale vorm van communicatie" (gastroom Curzonsky in EM, 21.6.80).

- "Op wezelijke punten is België vaak voor op Nederland. Dit is zo voor de woonsituatie en het onderwijs" (Luc Huyse in VN, 25.10.80).

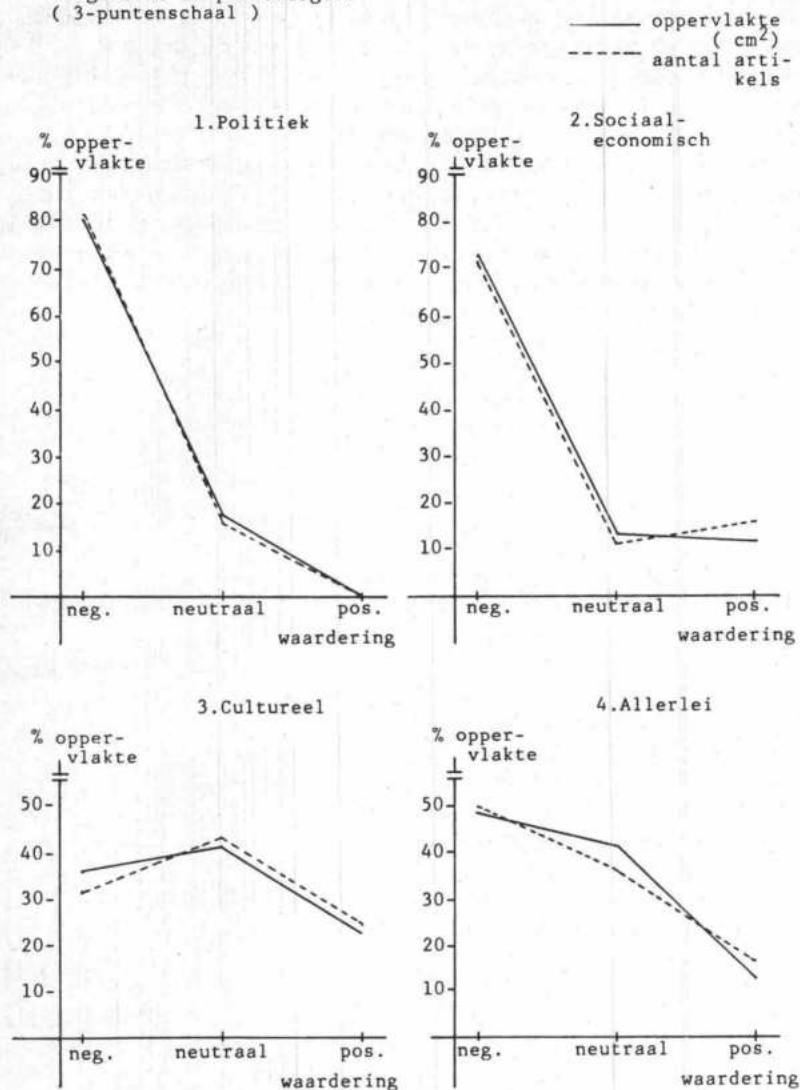
- Gastarbeiders worden meer gerespecteerd dan in Nederland (VN, 7.6.80)

2. Regering, partijen, politiek

Bekritiseerd wordt de Belgische corruptie, het bevoordelen van zichzelf en de eigen kliek, het 'slechte beleid met weinig visie', de arrogantie van de macht, de

Grafiek 2

De oppervlakte per waarderingscategorie per hoofdcategorie, uitgedrukt in percentages. (3-puntenschaal)

Belgische elementen zijn: de oudste bevolking van Europa, geen grondstoffen en de communautaire situatie. De hoogdringendheid van de toestand wordt beklemtoond.

- Bij een conjuntuurenquête in Europa heeft België de laagste stemmingsindicator. De frank wordt gewantwoord. Volgens de internationale pers is België een gekkenparadijs. (EW, 15.9.79)
- België dreigt bepaalde kritieke grenzen te gaan overschrijden. Eyskens heeft echter nog niet veel kunnen presteren, want de ene na de andere muiterij breekt uit (EM, 1.8.81)

6. Sociale problematiek

In deze rubriek wordt m.n. het scepticisme t.a.v. de vakbewegingen verwoord. Zij tonen zich slap en volgzaam, m.n. het ACV.

- De vakbonden zijn een verlengstuk van de grote politieke formaties. Dit is strijdig met de democratie (EW, 6.6.81)
- Als bij een programmawet heel België op zijn achterste benen staat, steunt het ACV als enige de regering. De houding van het ACV komt overeen met de aard van de achterban: eerder schuw dan resoluut (EW, 1.3.80)

7. Leger, rijkswacht, politie

Rijkswacht, BOB en ook het leger worden steeds machtiger en zijn niet meer in de hand te houden. Ze zijn duidelijk anti-links en gebruiken hiertegen repressieve middelen, die onduelbaar zijn in een democratische samenleving. Voor extreemrechts is er wél sympathie, ondanks de misdaden van extreem-rechtse groeperingen.

- België heeft de hoogste politie-dichtheid ter wereld, behalve Chili, Haïti en Paraguay (VN, 7.6.80)
- "De Rijkswacht is een groot en gevaarlijk beest, waarop geen controle mogelijk is als het uit zijn hok is losgelaten". (ex-justitieminister Vranckx in HP, 10.2.79)

8. Criminaliteit en rechtspraak

Het meest aan de orde komen de extreem-rechtse banden en sympathieën van het parket en de gerechtelijke politie, terwijl er tegen links een aversie heerst. De onderzoeken en uitspraken zijn niet objectief als het om linkse resp. rechtse militanten gaat.

- Omdat het FJ en VMO veel relaties hebben bij gerechtelijke instanties, industriëlen, politici, leger, politie en rijkswacht worden zij veel te weinig berecht en te licht gestraft (GA, 20.5.81)

9. Milieu- en kernenergieproblematiek

Er is in België nog weinig milieubewustzijn. Chemische bedrijven en elektriciteitsmaatschappijen zetten de zaken naar hun hand, met groot gevaar voor – ook voor Nederland – het milieu en de volksgezondheid.

- In Tessenderlo wil zich een nieuw Amerikaans bedrijf (Phillips petroleum) vestigen, terwijl er al twee zeer vervuulende chemische bedrijven zijn. Phillips wil werken met het zeer giftige waterstofsulfide. 93 % van de bevolking is tegen de vestiging. Toch worden er onfrisse spelletjes gespeeld, met steekpenningen gewerkt en de plaatselijke overheid heeft met de gewestplannen geknoeid. Volgens experts is elk moment een milieuramp mogelijk (EW, 7.4.79)

10. Kerk en religie

In dit verband wordt vooral de nauwe band tussen de katholieke kerk en het onderwijs gekritiseerd (m.n. in Vlaanderen).

- In geen enkel ander land is er een dergelijke clerico-politieke dictatuur van het onderwijs (VN, 7.6.80)

- Het katholiek onderwijs vormt een contradictio in terminis. Het onderwijs dient pluralistisch te zijn; de katholieke scholen zijn echter ideologische legbatterijen, hoogovens van onverdraagzaamheid (...) Het katholiek onderwijs is een stevige waarborg voor de technische maagdelijkheid van de talrijke in het donkerblauw geklede dochters, wier ouders steeds meer snakken naar Orde en Veiligheid (VN, 7.6.80)

11. Pers

De Belgische pers - vooral de Vlaamse - danst naar het pijpen van gezag en establishment.

- "De hele Belgische pers is grauw en grijs en burgerlijk. De meeste journalisten zijn loopjongens van een partij. De CVP is heer en meester van de media" (Johan Anthierens in HP, 20.1.79).
- "De kranten schrijven alleen wat regering en patronaat dicteren" (Een staalarbeider, in EW, 14.2.81).
- Er worden veel te weinig wantoestanden aangeklaagd. Men heeft geen opinie. Eventuele protesten zijn onzorgvuldig en slap (...). De socialistische dagbladpers was ongetwijfeld de slechtste van heel Europa. De katholieke wordt gemanipuleerd door Kerk en Partij en praat samen met de liberale het establishment naar de mond. De ongebonden krant 'de Morgen' is de enige hoop (VN, 7.6.80).

12. Literatuur en strips

De Vlaamse literatuur wordt respectievelijk aangevallen en verdedigd. Er is kritiek op de Vlaamse leescultuur en op het taalgebruik van bepaalde Vlaamse auteurs. Over de strips is er alleen maar lof.

- "Ruyslinck is het toonbeeld van 'het Vlaams auteur, die zijn boeken schrijft in het kokkeltaaltje van thuis over de tuinschutting' " (Jeroen Brouwers in VN, 7.7.79)
- Van de Broeck schrijft over een bekrompen, achterlijk en klein gehouden volk, dat tot dusver tamelijk idyllisch in katholieke lectuur figureerde (HP, 15.11.80)
- De strips zijn de Belgische troef, vanwege de visuele ingesteldheid van de Vlamingen. Als schildervolk leverden zij de mooiste platenboeken die er bestaan (EM, 31.10.81).
- De verdienste van de Belgen is dat ze de rest van Europa geleerd hebben een

kunst te maken van het vermaledijde stripverhaal (EM, 21.6.80).

13. Cultuur

Van culturele integratie tussen Nederland en België wordt over het algemeen weinig verwacht. Het verschijnsel CVP-staat komt weer opduiken: het cultuurbeleid wordt vooral gehegeld vanwege de sterke CVP-stempel die erop gedrukt wordt en vanwege de prestigepolitiek.

- De cultuurpolitiek is sinds jaar en dag stevig in katholieke handen. Zij heeft een aantal potsierlijke trekken:
 - Men bouwt geen centra maar paleizen, zodat er nauwelijks geld overblijft voor culturele, literaire, artistieke produktie.
 - De monumentenzorg is een lachtertje. De waardevolste gebouwen worden met de regelmaat van de klok geofferd aan de sloperswoede van de speculanten.
 - In het buitenland wordt een ridicuul cultuurbeleid gevoerd. De directeur van de Brakke Grond in Amsterdam is een woordvoerder van de CVP, die geen namen van schrijvers of schilders kent. Men vraagt erom dat er in Nederland gelachen wordt (VN, 7.6.80)
- "Alles wat lééft, wat nieuw is, komt niet aan de bak, wordt als systeem-ondermijnd en bekritisierend van de hand gedaan" (Warande-directeur Antonis in VN, 29.11.80).
- Noord en Zuid zijn elkaar, ondanks gezwog en gepalaver in commissies, jury's etc. in cultureel opzicht niet nader gekomen (Tijd, 9.3.79).

Rest ons de volgende bedenking.

Nieuws is vaak negatief. Als zaken niet normaal verlopen, komen ze in het nieuws. Bovendien geeft de economische en bijgevolg politieke en sociale malaise van het afgelopen decennium weinig aanleiding tot positieve berichten. Eigenlijk is het dan ook niet zo verwonderlijk, dat ook - en misschien zelfs zeker - over een land als België behoorlijk negatief geschreven wordt. Feit is ook, dat de Nederlandse opinieweekbladen vaak zeer kritisch kunnen schrijven over eigen binnenlandse toestanden. En toch willen wij ten aanzien van België stellen, dat er iets meer aan de hand is dan alleen het leveren van gezonde kritiek, berustend op ware feiten. België en de Belg worden nl. zeer stereotiep neergezet, keer op keer. Aan bijna elke situa-

tie of gebeurtenis wordt een zekere draai gegeven, die de Belgen altijd slecht doet overkomen. 'Typisch Belgische' toestanden worden altijd met veel kritiek afgedaan en bijna nooit gerelativeerd. Veel artikelen geven ook de indruk van: In Nederland is het toch beter. De Belgen, hoewel vaak zeer terecht bekritiséerd, worden regelmatig benaderd vanuit een zekere arrogantie.

De kritische ingesteldheid van de Nederlandse pers is een hoog goed, die de Nederlandse democratie uitstekende diensten bewijst. Toch zou zij over het algemeen wat eerlijker moeten berichten over België.

Beknopte bibliografie

- BARDOEL, J. en BIERHOFF, J., RED., *Media in Nederland*, Amsterdam, 1981.
- BERELSON, B., *Content Analysis in Communication Research*, Glencoe, 1952.
- VAN DER BIESEN, W., *De verkiezingspropaganda in de democratische maatschappij*, doctoraal proefschrift, Leuven, 1973.
- VAN DORMAEL, J., *Een morfologie van de Belgische Nederlandstalige dagbladpers*, Ilicenciaatsverhandeling, Leuven, 1980.
- Werkgroep Mediapakket, *Mediapakket*, Utrecht, 1979.